

san jelentkezett a márga altalaj, a humuszréteg csak 5–20 cm volt. Újkori csatornán kívül más beásás nem volt. A K-i kutatóárkot a telek K-i határának közelében jelöltük ki. Itt egyenletesen, de erőteljesen lejt a terep déli irányba. A humuszréteg itt vastagabb volt (50 cm), alatta a márga jelentkezett. Beásás nem volt a szelvényben. A felszínén 20. századi téglajárda vezetett. Szórványként találtunk a területen (a függőleges márgafal mellett) középkori kerámiát, ami vélhetően lemosódott magasabb területekről. 19. századinál korábbi objektum nem került felszínre.

PAPP ADRIENN

66. Budapest, II. Ürömi utca 4–6.

Ró, Á

2004. május–június hónapokban folytattunk megelőző régészeti feltárást a fenti telken (hrsz.: 14952). Az Ürömi utca Zsigmond téri torkolatánál lévő telek erőteljesen emelkedik DNy-i irányba. A K-i, az egykor beépített részen a házak építéskor jelentős szintsüllyesztést végeztek az egységes, nagyjából sík terepszint érdekében. Ezt a területet a Ny-i, hegyoldal felőli résztől támfalal védték. A hegyoldalba a 4. sz. telek területén a támfalból nyíló légoltalmi pincét létesítettek, amely jelenleg is nyilvántartott polgári védelmi objektum. Régészeti kutatásra így a támfal és az utcafront közötti szakasz volt alkalmas, ami valamivel kisebb terület, mint a tervezett új beépítés. Az egykori telkeken oromzatos elhelyezkedésű, alapincézett lakóházak álltak, amelyek közül a 6. sz. telken állót az ásatás előtt lebontották, míg a másik csak az ásatás után került lebontásra. Gépi szondák segítségével vizsgáltuk a 6. épület pincéjét, amelyek szerint a pincék az altalajba mélyedtek és elpusztították a területükre eső régészeti jelenségeket.

A telkeken az újkori beépítéshez tartozó járulékos objektumokon kívül (szemégtödrök, emésztőakna, kút, meszesgödör stb.) a 4. sz. telken álló ház előtt K–Ny-i irányban futó téglából épített 19. századi vízvezető csatornát tártunk fel, amelynek nyomvonala csaknem teljesen megegyezett a közvetlenül alatta futó, kőből épített azonos funkciójú vezetékkel. A kőcsatorna kövei között barokk kori téglák voltak.

A K felé vastagodó barna agyagos feltöltődési rétegekben nagyobb mennyiségű római kori hamvasztásos sír került napvilágra. A K-i sávban öt darab csontvázas sírt is feltárhattunk. Négyet a felszínhez közel, erősen roncsolt állapotban találtunk, közülük az egyik biztosan koporsós temetkezés volt. Tájéolásuk K–Ny-i. Egy sír Ny–K-i tájolású volt, amely jóval mélyebben helyezkedett el a többinél. Ez utóbbiról biztosan megállapíthattuk, hogy római kori. A többi csontváz korát nem tudtuk biztosan meghatározni. Felmerült, hogy a közelben keresett középkori Szent Jakab kápolnához tartozó sírok lehetnek. Az ásatási terület nagyjából É–D-i tengelyében római kori kőből épült vízvezetőket bontottunk ki, amellyel megközelítőleg párhuzamosan Ny-ra kőfal

húzódott. A 4. sz. telek területén a vízvezetőket vágó 1,5 m átmérőjű fazekaskemence jelentős részét sikerült feltárnunk. A 6. sz. telek területén néhány Árpád-kori kerámiatöredék is napvilágra került a barna agyagos alaprétegből.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

67. Budapest, III. Bécsi út 96/b

Ró

2003. április 9. és október 14. között, majd 2004. január 14. és február 11. között megelőző régészeti feltárást végeztünk kb. 3100 m² nagyságú területen (hrsz.: 14724/1, 14721/2).

A megvalósítandó épületegyüttes az úgynevezett Bécsi úti temető, a katonaváros Ny-i temetőjének területén létesül, garázs-, illetve mélygarázs szintje a római kori objektumokat teljes mértékben megsemmisíti. A Doberdó utca mellett húzott kutatóárokban vegyes, rómaival kevert kerámiatöredékek kerültek elő, objektumot nem találtunk. Az épület déli oldalán további kutatóárokkal behatároltuk a római temetőt, mely késői szakaszában a hegyoldal meredek lejtőjére is felhúzódtott. Az újkori épületalapok a római szintbe mélyedtek, középkori réteg nem volt.

A feltárást során megtaláltuk a temetőrészt Ny-i és É-i határát, amit egy-egy szárazfalazással készült, a korabeli terepalakulatot követő, 80 cm vastag fal mutat. A kerítésfal mentén és a sírok között járőrfelületek, útrétegek részleteit bontottuk ki, helyenként a falazat megújítását, elplanírozását is megfigyelhettük. A temető Ny-i oldalában öntött falazattal készült, terrazzóval bélelt vízvezeték haladt, mely a Doberdó utca feletti hegyoldalban lévő források egyikének vizét szállíthatta D felé. Munkaterületünk határain belül dokumentálhattuk a vízvezeték É–D-i irányú szakaszán kívül fordulásának ívét, s ÉNy–DK-i irányú, a hegyoldalba fúródó részét is kibontottuk. A vízvezeték a temető használati ideje alatt épült meg, s a temetkezések folytatódottak annak megszűnése után is.

A temetőparcella hosszú ideig használatban volt, a leletek alapján már a Kr. u. 2. század során temetkeztek itt, s folyamatosan kerültek földbe sírok a 4. század végéig, sőt valószínűleg az 5. század elejéig. Összesen 235 sírt bontottunk ki; hamvasztásos és csontvázas rítusú temetkezéseket egyaránt feltártunk. A legnagyobb számban szórt hamvas sírok fordultak elő. Két urnasír mellett kőlapokkal fedett, kőpakolással borított változatok is voltak. Több sír oldalát kitapasztották. Négy sír négyzet alakú, falazott sírkertben feküdt. A csontvázas sírok többsége koporsó nélküli temetkezés volt, de tegulákból, valamint kőlapokból összeállított sírt is találtunk. A hosszú használati időt nemcsak a leletanyag bizonyítja, hanem a gyakori egymásra temetkezések is. A munka során több rétegben bukkantunk ezekre a sírokra, melyek közül a legmélyebbre leásottak már a löszös-sziklás bolygatatlan altalajba mélyedtek bele. A változatos életkorú elhunytak mellett több csecsemő és kisgyermek sírja került elő.

A sírok mérete, alakja, iránya is igen változatos, csakúgy, mint a mellékletadás mértéke. Melléklet nélkül eltemetettek, egy-egy, a ruházathoz tartozó, viseleti helyzetű ékszert viselő sírjai éppúgy megtalálhatók voltak a temetőben, mint a gazdag mellékletű sírok. Az egymásra temetkezések miatti részleges bolygatáson kívül is több, erősen bolygatott, feldúlt sírt találtunk. A hamvasztásos rítussal eltemetettek a temető DK-i részén koncentráálódtak, míg a csontvázas sírok főként a Ny-i részen kerültek elő. A sírcsoportok között időbeli eltolódást is meg lehet figyelni. A hegyoldal lábánál, a temető Ny-i részén szabályos rendben álltak a kőlapokból összeállított sírok, melyek mindegyike feldúlt volt, több személyhez tartozó, részleges csontvázmaradványokat tartalmazott. A sírok a budai hegyekben található édesvízi mészkőből készültek. A Bécsi úthoz közeli K-i sávban kevés temetkezés maradt ránk, s ezt a számot csak részben magyarázza a későbbi tereprendezés pusztítása.

A temető kiemelkedő jelentőségű lelete a 162. számú sír, mely egy lovakkal együtt elföldelt római kocsi maradványait rejtette. A temetkezésre a temető használatának korai szakaszában kerülhetett sor, s egy 4. században eltemetett leány sírja csak kis részét rongálta meg. A kb. 3,6×3,6 m méretű, a sziklák közé mélyített gödör É-i oldalán voltak csak égésnyomok. A farészek szenesedésének mértékéből, a lómaradványok épségéből a máglya lefojtását feltételezhetjük. A két lovat a helyszínen taglózták le, s dobták a sírgödörbe, a szétzedett kocsi részeivel egyidejűleg. Az ásatás során tett megfigyelések alapján egy négykerekű, kevés bronzdíszítménnyel ellátott kocsi került a sírba. Az igen nagy nedvességtartalmú talaj miatt vasalkatrészei erősen korrodáltak, rossz megtartásúak, formájuk kivehetetlen. A temető használati idejének másik ellenpontjaként említhetjük a hegyoldal lábánál épségben fekvő női csontvázat, melynek ujján jelentéktelen kinézetű, egyszerű bronzgyűrű volt. A gyűrű felirata – IHS – bizonyítja, hogy viselője kereszténynek vallotta magát.

Munkatárs: Anderkó Krisztián ásatási technikus.

FACSÁDY ANNAMÁRIA

68. Budapest, III. Bécsi út 181–185.

Ró

2004. április 9. és május 11. között építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken. Az épület alapozási síkjával csak a K-i területen és a liftaknával érintették a régészeti rétegeket, ezért a feltárást két 33,5×5,8 m-es felületen nyílt lehetőségünk elvégezni. A legkorábbi római jelenségeket két kisebb lemélyítésben figyelhettük meg, amely hamus-faszenes planírozási rétegek, feltehetően a környező telkek területére is kiterjedtek. Ezeket a rétegeket vágták át az épületek kőalapozásaival. A kőalapozású, vályog felmenő falú, fehér vakolatú épületek a katonaváros első kiépítésével hozhatók összefüggésbe. A vályogból épített felmenő falat több helyen 60 cm magasan eredeti formájában találtuk meg, sajnos a

későbbi bolygatások miatt azok eredeti mérete és iránya pontosan nem határozható meg. A kőalapozású épületek megszüntetésével egy É–D-i irányú utat létesítettek. Az utat később egy K–Ny-i irányú árokkal vágták át, amelyre a Ny-i irányból, a hegyről időszakonként lezúduló sártömeg miatt volt szükség. Ezt követően alakíthattak ki kemencéket a környéken, amelyeknek már csak a planírozási rétegeit figyelhettük meg. A hegy felől érkező sárga agyagtömeg agyagába keverten, amely a kemence-planírozásokat is borította, szintén megfigyelhettük a vörös paticsdarabokat. A 2. század első felére keltezhető két különböző periódusú K–Ny-i irányú falrészlet, amelyek közül a korábbi kővel és téglával vegyesen készült, a későbbi esetében egy kötőanyag nélküli kőalapozás sarokrészletét figyeltük meg. A későbbi falsarok felhasználásával és átépítésével készítették el a K–Ny-i irányú téglából épített csatornát, amely szintén a 2. század első felére keltezhető. Maga a csatorna egy sóderes K–Ny-i utat határolt É-ről.

A terület déli végében feltárt, legkésőbbi objektum egy szögletes égetőhely vagy kemence, amelynek kora – a leletek hiánya miatt – egyelőre nem határozható meg.

KIRCHHOF ANITA

69. Budapest, III. Bécsi út 260.

Ó, Ró, Ú

2004. október 26. és november 26. között szondázó jellegű kutatást végeztünk a telekcsoporton (hrsz.: 20089/11–12). A mintegy 70 m hosszan két szakaszban 8 m, illetve lépcsőzetes kialakításban 8 m és 3 m szélességben megnyitott szondázó árunk iránya hozzávetőleg K–Ny-i, a Bécsi útra merőleges. Az árok K-i szakaszán a felszíntől számított 2 m mélységig a megvizsgált rétegek mindegyike újkorinak bizonyult. A terület útként való használatának több fázisa mellett a 18–19. századi szőlőművelés nyomait és az erőteljes, természetes üledékképződést, továbbá időszakos patakok hordalékát dokumentáltuk.

Az árok Ny-i szakaszán kisebb felületen kísérletet tettünk az altalaj elérésére. A legkorábbi, szórványként őskori kerámiákat is tartalmazó humuszréteg alját itt több mint 3 m mélyen találtuk meg. A Ny-i árokszakaszon is több természetes hordalékként meghatározható, de részben ókori, apróköves objektum mellett a szonda Ny-i végében 18 m hosszan volt követhető egy kötőanyag és alapozás nélkül épített, K–Ny-i irányú, legalább kétszer megújított római kőfal, mely részben támfal, de főként kerítőfal szerepét tölthette be, és egy közeli, eddig ismeretlen villagazdasághoz tartozhat.

T. LÁNG ORSOLYA – HAVAS ZOLTÁN

70. Budapest, III. Testvérhegy, Bécsi út 310.

Ró

2004. május 13-án a leendő 1. épület földmunkáit kísértük figyelemmel.